

УДОСКОНАЛЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Л.І. Кудь, Черкаська філія Української академії банківської справи

Незважаючи на десятирічне реформування економіки України, проблема розробки та реалізації державної політики у сфері регулювання процесів відтворення основного капіталу суб'єктами господарювання залишається невирішеною.

Сьогодні підприємства розраховують лише на власні ресурси. Амортизаційні відрахування є основним джерелом відтворення основних засобів.

Активізація процесу оновлення основного капіталу в Україні завжди знаходилась у центрі уваги економічної науки. Продумана амортизаційна політика забезпечує надходження коштів для постійного оновлення основних виробничих засобів, а відсутність її призводить до їх старіння.

Проблеми механізму оновлення і використання основних засобів досліджувались у роботах Г.А. Александрова, Д.А. Баранова, І.І. Лукінова, В.І. Міщенко, В.П. Москаленка, С.М. Гольцової.

Метою даної статті є пропозиції щодо удосконалення амортизаційної політики суб'єктів господарювання.

Система факторів, що повинна враховуватися при формуванні амортизаційної політики, є наступною.

Фактори, що впливають на обсяг амортизаційних відрахувань:

1. Незалежні від підприємства:

- встановлені державою норми податкової амортизації;
- дозволені законодавством методи бухгалтерської амортизації;
- інфляція.

2. Залежні від підприємства:

- обсяг основних засобів, що підлягають амортизації;
- вибір методу амортизації та встановлення терміну амортизації;
- визначення терміну корисного використання об'єктів основних засобів.

Фактори, на які впливає обсяг амортизаційних відрахувань:

- витрати підприємства;
- база обкладання податком на прибуток;
- обсяг чистого грошового потоку;
- можливість оновлення основних засобів.

Амортизаційна політика держави може бути представлена двома підходами: податковим і економічним. Мета економічного підходу амортизації полягає у забезпеченні простого відтворення основних засобів через механізм нарахування амортизації, мета податкового – у відшкодуванні витрат у межах податкових норм нарахування амортизації. Вони не забезпечують простого відтворення. У податковому підході амортизаційної політики норми амортизації встановлюють законодавчо, і підприємства не можуть їх змінювати. У бухгалтерському обліку керівництво самостійно

прогнозує термін експлуатації та амортизації об'єкта з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Податкова амортизація регулюється Законом України “Про оподаткування прибутку підприємств”.

Бухгалтерська амортизація регулюється П(С)БО 7 “Основні засоби”.

Об'єктом нарахування амортизації в податковому обліку є 4 групи основних засобів, а в бухгалтерському – інвентарний об'єкт. База податкового обліку формується у відриві від конкретного стану об'єкта. Непорівнянність бази зумовлює відмінності у результатах (сумі нарахованої амортизації) навіть при застосуванні одного й того ж методу. Такий підхід має негативні наслідки, оскільки викривляє зміст категорії амортизації та не відображає реального стану капіталу підприємства.

Протягом багатьох років наша держава впроваджувала вузьку спеціалізацію підприємств. Вузька спеціалізація підприємств сьогодні не відповідає умовам ринку. Необхідно розширяти номенклатуру продукції, що виробляється, окремими фірмами та об'єднаннями.

Диверсифікація може виступати у двох формах:

- розширення асортименту товарів, організація нових видів виробництва в рамках “власної галузі”;
- впровадження у нові галузі та сфери господарства. Може здійснюватися як через створення нових підприємств, так і скуповування фірм або злиття з ними.

НТР покликана до життя необхідністю пристосування бізнесу до швидких структурних змін, посиленням конкурентної боротьби. Диверсифікація є інструментом використання переваг комбінування, впровадження в нові прибуткові галузі, стабілізації бізнесу. Диверсифікація дає змогу компенсувати спад збуту на ринку одних товарів його зростанням на інших. Завдяки цьому диверсифіковані підприємства більш стійкі та конкурентноспроможні, ніж вузькоспеціалізовані.

Для підприємств, що випускають різнорідну продукцію, основні засоби, на нашу думку, доцільно класифікувати за видами продукції. Це сприятиме оптимальному вибору методу нарахування амортизації.

П(С)БО 7 “Основні засоби” передбачає застосування наступних методів амортизації:

- прямолінійний;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного зношення залишкової вартості;
- кумулятивний;
- виробничий.

Перехід підприємств до випуску різнорідної продукції сприятиме вибору оптимального методу нарахування амортизації.

Життєвий цикл продукції (товару) складається з фаз виводу на ринок, зростання, зрілості та спаду. У фазі виводу на ринок кожний конкретний проект є збитковим, оскільки обсяги продажу товару не компенсують постійні витрати фірми. Фаза зростання характеризується стрімким

зростанням обсягів продажів та відповідним звантаженням виробництва, що спричиняє адекватний приріст прибутку. У фазі зрілості обсяги продажів та прибутку стабілізуються, а у фазі спаду – поступово зменшуються. Для забезпечення стабільного функціонування підприємство має компенсувати спад обсягів продажів вже існуючих товарів зростанням обсягів продажів нової продукції, для виробництва якої необхідним є попереднє здійснення інвестицій у виробничі потужності. Джерелом фінансування цих інвестицій виступають кошти, що підприємство отримує від існуючих проектів, у вигляді прибутку та амортизаційних відрахувань.

Амортизаційна політика це – регулювання основного капіталу на державному рівні з метою створення сприятливих і рівних умов суб'єктам господарювання. У межах державної амортизаційної політики кожний суб'єкт господарювання створює свій власний механізм нарахування амортизації. Від вибору методу нарахування амортизації та визначення строків корисного використання основних засобів залежить сума амортизаційних відрахувань. Їх збільшення, з одного боку, сприятиме оновленню основних засобів, а з іншого – зниженню прибутку підприємства і, відповідно, зниженню сплати податку на прибуток підприємства.

Кожний суб'єкт господарювання має планувати свою амортизаційну політику таким чином, щоб, по-перше, найвищі обсяги амортизаційних відрахувань припадали на фази зростання та зрілості, та, по-друге, у фазі зрілості підприємство мало достатні обсяги коштів для здійснення нових інвестицій. Відповідно до цього у фазах виводу на ринок та спаду підприємство має застосовувати лінійний метод амортизації, у фазах зростання та зрілості – найбільш ефективні методи прискореної амортизації.

Диверсифіковані підприємства сприятимуть оптимальному вибору методу нарахування амортизації. Диверсифіковані підприємства більш стійкі і конкурентноспроможні, ніж вузькоспеціалізовані.

Список літератури

1. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.97 № 283/97-ВР (із змінами і доповненнями) // Інвест-газета. – 2003. – № 4.

Національні стандарти бухгалтерського обліку // Все про бухгалтерський облік. – 16 вересня. – 2002. – № 84